

A kristályéjszaka magyar vonatkozásai ^[1]

„A tegnap délután és este folyamán nagy kíváncsi tömegek hömpölyögtek az utcákon, akik komolyan és némán nézték a pusztítások színhelyeit, és az embernek az az érzése volt, hogy itt egy egész nép szégyelli magát.” Mint ismeretes, a náci Németország számos pontján zsidóellenes megmozdulások kezdődtek a Franciaországban szolgáló német követségi tanácsos, Ernst vom Rath 1938. novemberi meggyilkolását követően. A német lakosság egy része elborzadva nézte az üvegszilánkokkal borított utcákat és a lángba borított zsinagógákat. Ellenben voltak olyanok, akikben a pogrom fokozta a zsidóellenes érzületet. Mindezedig kevés információnk volt arról, hogy a Németországban élő magyarokat is érintette a zsidóellenes pogrom. Erről a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárában fellelhető külügyi jelentések számolnak be.

Magyar külügyi jelentések Németországból

Németország három városából érkeztek diplomáciai jelentések az 1938. november 8-án, 9-én és 10-én történt pogromról [popup title="Kánya Kálmán" format="Default click" activate="click" close text="Kánya Kálmán (1869–1945): diplomata, külügyminiszter. 1933 és 1938 között Magyarország külügyminisztere. In: Tóth Imre: Kánya Kálmán útja a külügyminiszteri székig. Történelmi Szemle LV. 2013. 225-260."] külügyminiszterhez. Az 1938. november 12-én és 18-án keltezett jelentésekben a berlini és a müncheni, a november 15-én kelteztetben pedig a kölni eseményekről számoltak be a magyar diplomaták. Mindhárom jelentésben az [popup title="Ernst vom Rath" format="Default click" activate="click" close text="Ernst Eduard vom Rath (1909–1938): német diplomata. A párizsi német nagykövetségen követségi titkárként szolgált. In: Hans Mommsen: Das NS-Regime und die Auslöschung des Judentums in Europa Wallstein Verlag. 2014. 94.] ellen elküvetett merénylet ténye mellett a városokban uralkodó zavargásokról és a német vezetés reakciójáról írtak. Mindemellett hangsúlyosan kiemelték a magyar állampolgárságú zsidók panaszait, illetve a magyar zsidók védelmében tett intézkedéseket. A jelentéseket író három diplomata eltérő módon tájékoztatta a magyar külügyminisztert a pogrom lefolyásáról. Míg a müncheni és a kölni konzul az események tényszerű közlésére szorítkozott, addig [popup title="Ghyzcy Jenő" format="Default click" activate="click" close text="Ghyzcy Jenő (1893–1982): diplomata, politikus. 1929–1935 között a prágai, 1935–1939 között a berlini követség első beosztott tisztviselője. 1939-től a külügyminisztérium politikai osztályának vezetője, 1941-től a külügyminiszter állandó helyettese. 1943. július 24-től 1944. március 22-ig külügyminiszter.], a berlini magyar követség ideiglenes ügyvivője meglehetősen éles hangon fejtette ki véleményét a náci Németország vezetésével szemben, illetve hosszasan tárgyalta a Berlin utcáin tapasztalt apokaliptikus hangulatot.

A berlini jelentések

Az 1938. november 12-i külügyi jelentésében Ghyzcy Jenő számolt be a magyar kormánynak a Németországban folyó [popup title="zsidóüldözésről" format="Default click" activate="click" close text="A jelentésből röviden idéz Karsai László: A Kristályéjszaka üzenete. A pogrom, ami elindította a kivándorlást. Hetek, 2008. 11. 28. http://www.hetek.hu/hit_es_ertekek/200811/a_kristalyejszaka_uzenete/]. A jelentés elején leírta vom Rath német követségi tanácsos halálát és a párizsi merényletet megtorló zsidóellenes atrocitásokat. Erdemes azonban figyelmünket a dokumentum hangvételére fordítani. A kölni és a müncheni konzultól eltérően, Ghyzcy sorait minősítő hangnem jellemzi. Egyértelműen kifejezte ugyanis véleményét, miszerint a zsidóellenes pogrom előre megtervezett politikai akció volt, hiszen ugyanabban az órában gyúltak lángra a zsinagógák a városban és a Birodalom számos pontján, továbbá az utcákon nem lehetett rendőroket látni, akik beavatkozhattak volna. „A zsidó üzletek/boltok/ elpusztítása a következőképpen folyt le. Ugyanezen éjjel különböző, félig civilek öltözött SA és SS bandák járták be az utcákat és minden zsidó boltot kirakatát és ajtaját beverték. Reggel hétre a munka nagy részét befejezték. A délelőtti folyamán relatív nyugalom állt be. Az iskolai előadások után, délután 14–18 éves suhancokat, főleg [popup title="Hitler-Jugendot" format="Default click" activate="click" close text="Hitlerjugend: a Nemzetiszocialista Német Munkáspárt 1922 és 1945 között működött ifjúsági szervezete.] – valószínűleg pedagógiai okokból – szabadították rá a boltokra.” Mindemellett a helyi lakosság is kivette részét a pogromból, ők az elpusztított boltokat fosztották ki. Ghyzcy sorából azonban az is kiténik, hogy a lakosság egy részét megdöbbenettség a történetek: „A tegnap délután és este folyamán nagy, kíváncsi tömegek hömpölyögtek az utcákon, akik komolyan és némán nézték a pusztítások színhelyeit, és az embernek az az érzése volt, hogy itt egy nép szégyelli magát.”

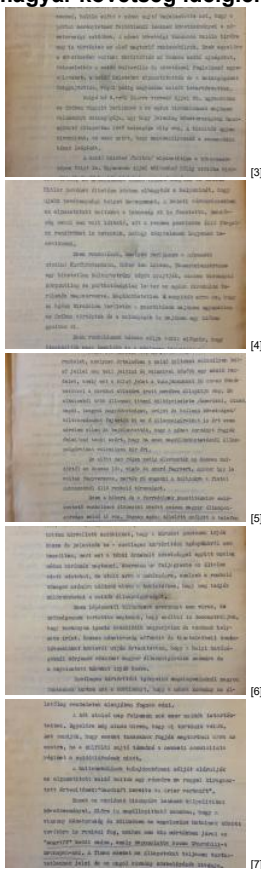

Berlini utcakép a kristályéjszaka után ^[2]

A jelentésben hosszasan esetelte a pogrom előre történő megszervezésének bizonyítékait, s állítása szerint a [popup title="Herschel Grynszpan" format="Default click" activate="click" close text="Herschel Grynszpan (1921–1942?): lengyel zsidó család sarjaként született Hannoverben. 1936-ban hagyta el az országot és Brüsszelbe ment nagybátyjához Wolff Grynszpanhoz. Innen utazott át illegálisan Párizsba egy másik nagybátyjához. In: GROSS, RAPHAEL: November 1938. Die Katastrophe vor der Katastrophe. Verlag. C. H. Beck, München, 2013. 13-14.] által elküvetett párizsi gyilkosság csak ürügyként szolgált a németek számára egy régóta tervezett pogrom kioldására: „Ez előtt nem régen pedig elkobozták az összes zsidóktól az összes lő-, vágó-, és szűrő fegyvert. Amikor így le voltak fejezve, merték rá engedni a boltjukra a fiatal suhancokból álló romboló társaságot.” A német vezetés így próbálta a zsidókat ellenállásra képtelenné tenni. A törvényes elkobozást csak a zsidók lefegyverzését előíró rendelettel lehetett volna végrehajtani. 1938. november 11-én, közvetlenül a kristályéjszaka után hoztak meg egy ez irányú [popup title="rendelkezést" format="Default click" activate="click" close text="RGBI: (Reichsgesetzblatt: Birodalmi Törvénytar) I, 1573: Verordnungsgegen den Waffenbesitz der Juden – Rendelet a zsidók fegyverviseléséről Reichsgesetzblatt – Birodalmi Törvénytar. <http://alex.onb.ac.at/cgi-content/alex?apm=0&aid=dra&datum=19380004&zoom=2&seite=00001573&x=21&y=13> 2016.03.09. „1.§ A zsidók nem vásárolhatnak, birtokolhatnak és használhatnak lőfegyvert és löszert, szűrő- és vágóeszközt. Haladéktalanul be kell szolgáltatniuk a helyi rendőrségre a tulajdonukban lévő lőfegyvert és löszert. 2.§ A zsidó tulajdonában lévő lőfegyver és löszert kártalanítás nélkül a Birodalom tulajdonába kerül.” (A szerző ford.)], amely külön kitér a külföldi állampolgársággal rendelkező zsidókra: eszerint a belügyminiszter a lefegyverzési rendelet alól felmentette őket. A zsidóellenes akció előkészítettségét Ghyzcy e jelentésében többek között egy 1938. április 26-án megjelent határozattal is alátámasztotta: „A hatósági rendelet értelmében a zsidó boltokat valamilyen külső jellel meg kell jelölni és valamivel később egy másik rendelet [is megjelent – K. B.], amely ezt a külső jelet a tulajdonosnak 20 cm-es fehér betűkkel a kirakat ablakára írott nevében állapítja meg.” Habár a rendeletet több mint fél évvel a pogrom előtt hozták, Ghyzcy mégis látott összefüggést a két esemény között. Arra hívta fel ugyanis a külügyminiszter figyelmét, hogy a náci rezsim tudatosan, lépésről lépésre előkészítette a terepet a pogrom minél görődülékenyebb és hatékonyabb végrehajtására. A magyar állampolgárságú zsidókat érintő károk ismertetése is kiemelt helyen szerepelt a jelentésben. Ghyzcy leírta, hogy a pogromot követő napon megnövekedett a munkájá, ugyanis a magyar állampolgárságú zsidók telefonon keresték a főkonzulátuson, hogy az őket ért károkról beszámoljanak és segítséget

kérjenek. A magyar állampolgárok védelmének biztosítása érdekében Ernst [popup title="Woermannhoz" format="Default click" activate="click" close text=" Ernst Woermann (1888–1979): német diplomata, politikus.], a német külügyminisztérium politikai osztályának vezetőjéhez fordult. Ghyczy azért tartotta szükségesnek a magyar állampolgárokat érintő káresemények jelentését, hogy ezáltal demonstrálja, „a kormány igenis érdeklődik magyarjaink és azoknak helyzete iránt.” S hozzáfűzte: levélben szövegezte fel a Németország-szerte működő magyar konzulátusokat, hogy hasonlóképpen járjanak el a magyar állampolgárok védelme érdekében. Érdemes a jelentésben leírt információk mögé tekinteni, hiszen ezek a magyar kormány számára érkeztek. Noha egyértelműen nem juttatta Kánya Kálmán tudomására, a sorok mögé tekintve az az érzésünk lehet, Ghyczy figyelmeztetni akarta a magyar kormányt arra, hogy mire lehet képes a német vezetés a zsidókérdés megoldását illetően.

1. Ghyczy Jenő, a berlini magyar követség ideiglenes ügyvivőjének jelentése

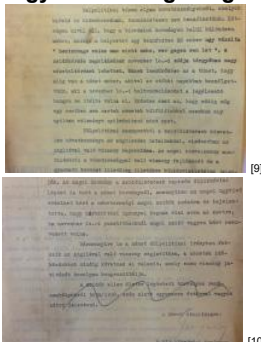

[Tovább a galéria oldalára](#) [8]
1938. november 12.

Jelzet: Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára (továbbiakban: MNL OL) K 63 (Külügyminisztérium, Politikai Osztály)–21 (Németország)–1938–4 (Kisebbségi ügyek)–3980. – Gépelt eredeti, aláírással.

A következő, 1938. november 18-i jelentésében Ghyczy kiemelte, miszerint egy hosszú ideje tartó tervezés előzte meg a pogrom kirobbanását, és hogy a zsidóellenes atrocitásoknak „feltétlenül lesznek politikai következményei.” Azonban azt is hozzáfűzte, hogy a zsidókérdéssel kapcsolatban bekövetkező belpolitikai változások nem fogják a külpolitikát befolyásolni. A korábbi, november 12-i jelentéséhez hasonlóan azt hangsúlyozta, hogy milyen hangulatot teremtett a pogrom a német lakosságban: „A zsidókérdés megoldásának november 10-i módja tárgyában nagy nézeteltérések lehettek. Ennek leszürdése az a tünet, hogy alig van német ember, akivel az utóbbi napokban beszélgettünk, aki a november 10-i boltrombolásokat a legélesebb hangon ne ítélte volna el.” Ghyczy azonban a német lakosság ambivalens reakciójára is felhívta a figyelmet: „érdekes csak az, hogy eddig még egy esetben sem mertek németek külföldiekkel szemben oly nyíltan véleményt nyilvánítani, mint most.” Emellett azt is leírta, hogy a németek agresszívan reagáltak az angol sajtóban megjelent támadásokra, de külügyi tisztviselőként fontosnak tartotta a német–angol viszony kiegyezésének hangsúlyozását is.

2. Ghyczy Jenő, a berlini magyar követség ideiglenes ügyvivőjének jelentése

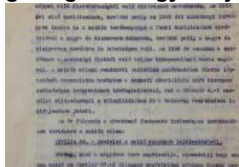

[Tovább a galéria oldalára](#) [11]
1938. november 18.

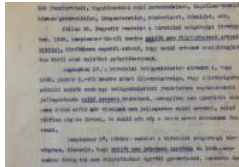
Jelzet: MNL OL K 63–21–1938–4–3980. – Gépelt eredeti, aláírással.

A követségi tanácsos a fenti két jelentése mellett az 1938-as évről készült összefoglalójában is írt a németországi zsidókérdésről, ebben azonban nem tért ki a magyar zsidók helyzetére, hanem a zsidókat hátrányosan érintő törvényeket, rendeleteket ismertette. Kiemelte, hogy az egyre radikalizálódó rendeletek meghozatalának háttérében a „nemzeti szocialista párt bizonyos szélsőséges irányzatának térfoglalása” állhat. Valószínűsíthető, hogy Ghyczy a kormánypártban bekövetkezett pártfunkcionáriusok cseréjére [popup title="célzot" format="Default click" activate="click" close text="Hermann Göringet (1893–1946), a német légierő fővezérét vezértábornaggyá léptették elő, így a Wehrmacht legmagasabb rangú tisztje lett. GROSS, RAPHAEL: November 1938. Die Katastrophe vor der Katastrophe. Verlag. C. H. Beck, München, 2013. 35.]. A dokumentumban az egyre drasztikusabb zsidóellenes intézkedésekkel szembeni kritika hangját fedezhetjük fel. Egyértelműen közölte például, hogy a német vezetés számára a merénylet ürügyként szolgált a már régóta tervezett zsidóellenes lázadás kirobbantására. „Halálának [Ernst vom Rath személyéről van szó – K. B.] híre Németországban kiváltotta az előre tervezett, csak a kitörés pillanatát váró legradikálisabb zsidóüldözést.” E jelentésében is kitért arra, hogy az angolszás országokban a Harmadik Birodalmat negatívan ítélik meg a zsidóellenes akciók miatt: „Különösen az angolszás országokban a hangulat Németország ellen fordult és az ottani szabadelvű és a zsidó sajtó féktelen izgatásba kezdett Németország ellen.”

3. Ghyczy Jenő, a berlini magyar követség ideiglenes ügyvivőjének összefoglaló jelentése az 1938-as évről

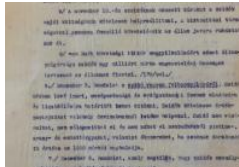
[12]

[13]

[14]

[15]

[Tovább a galéria oldalára](#) [16]
1939 [hónap, nap nélkül]

Jelet: MNL OL K 83 (Külgymiszterium, Berlini követség)–1939.–összefoglaló jelentés – Gépelt eredeti, aláírás nélkül.

A müncheni jelentés

A magyar külügyminiszterhez Münchenből érkezett, 1938. november 12-i keltezésű iratban [popup title="Szabó György" format="Default click" activate="click" close text="Szabó György (1891–?): diplomata. 1935 és 1939 között a müncheni főkonzulátus, 1939–1941 között pedig a pozsonyi követég vezetője volt. Ezt követően a helsinki követség vezető tisztségét töltötte be az ország német megszállásáig.] magyar királyi főkonzul a ténszerűségekre törekedve írt az útlevelügyekről, a magyar állampolgárságú zsidókat érintő atrocitásokról és [popup title="Adolf Wagner Gauleiter" format="Default click" activate="click" close text="Adolf Wagner (1890–1944): náci politikus. A München–Felső-bajorországi Gau körzeti vezetője és az SS fegyvernemi tábornoka volt."] beszédéről. A jelentés elején hírül adta, hogy a lakásról lakásra járó SS-katonák felszólították a városban élő zsidókat, hagyják el az országot 48 órán belül. Azonban a zsidók azt válaszolták, hogy a korábban hozott [popup title="rendeletnek" format="Default click" activate="click" close text="RGBII 1938, S. 1342: Verordnung über Reisepässe von Juden – Rendelet a zsidók útleveleiről RGBII http://www.ns-quellen.at/gesetz_anzeigen_detail.php?gesetz_id=39610&action=B_ (utolsó letöltés: 2016.03.09.) Eszerint az összes német zsidó útlevelét érvénytelenítették az állampolgársági törvényről hozott rendelet értelmében, amely definiálta, hogy faji alapon ki számít zsidónak.] megfelelően már beszoigáltatták az útleveleket. A németek azonban azt mondták, hogy e nélkül is elhagyhatják az országot. Mivel azonban az útlevelük volt az egyetlen személyazonosságukat igazoló dokumentum, valamint országban sem szívesen fogadták be a zsidókat, így nem akarták és nem is tudták elhagyni az országot. A németeket ez viszont csöppet sem érdekelte, és aki ellenszegült, az börtönbe került. A jelentés szerint egy lengyel zsidót le is lőttek, mert „szitkozódni kezdett a németek ellen.”

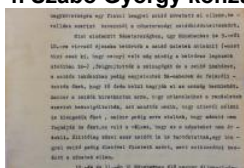
A jelentésből kiderül, hogy november 10-én és 11-én 12 olyan magyar állampolgár jelentkezett panaszával a főkonzulátuson, akiket a német zsidókhoz hasonlóan felszólítottak az ország elhagyására. Ezen intézkedésről azonban nem tudott a bajor kancellária és a rendőrség. A titkos államrendőrség illetékese azt közölte a főkonzulátussal, hogy „a magyar állampolgárságú zsidók nem tartoznak eleget tenni a felszólításnak és továbbra is a lakásaikban maradhatnak.” Ezt az eljárási módot tartóztatni alá a jelentés következő sorai is: „A magyar állampolgárságú zsidók ehhez tartották magukat a főkonzulátus utasítására. Egyik sem jelentkezett többé a főkonzulátuson, sőt az egyik bejelentette, hogy egy SA-ember polgári ruhában megjelent a lakásán, és közölte vele, hogy a kiutasítási parancsnak nem kell eleget tennie és felszólította, hogy forduljon hozzá, ha nehézsége volna élelmiszerek beszerzése körül a boltok zsidó bojkottja következtében.” A müncheni zsidókat, így a magyar állampolgárságúakat is, az ország elhagyása mellett az üzleteik, vállalatok bezárására is felszólították. A jelentésből fény derül arra, hogy négy magyar személyt is érintett az intézkedés: „Kettőnek kis üzlete, egynek bádógosműhelye, egynek pedig konfekciós műhelye van.” Az egyik műhelytulajdonosnak 150 márkát is kellett fizetnie a vállalkozása bezárásán túl. A német vezetés célja vélhetően a gazdagabb zsidók anyagi kifosztása volt.

Szabó György a jelentésben két olyan esetről számolt be, amelyek során a magyar állampolgárságú igazoló útlevelnek köszönhetően kerültek ki magyar zsidók a német rendőrség kezei közül. Az egyik személy egy rabbi volt, akit a német titkos államrendőrség idézett be, azonban amint felmutatta magyar útlevelét, távozatott a rendőrségre. Elmondása szerint nem érte semmilyen atrocitást, „udvariasan bántak vele.” A másik esetben egy zsidó vállalatnál dolgozó magyar lányt akartak letartóztatni, ám őt is szabadon engedték az útlevel felmutatása után. Fontosnak tartom megjegyezni, hogy a fenti esetek nem azt bizonyítják, hogy a magyar állampolgársággal rendelkező zsidók pozitív megkülönböztetésben részesültek volna, hanem azt, hogy ekkor még nem az idegen állampolgárságú zsidók voltak a német vezetés elsődleges célpontjai. A pogrom célja az volt, hogy rábíriák a zsidókat – így a külföldi állampolgárságú zsidókat is – Németországot elhagyására, így próbálva mentesíteni a zsidóktól a Harmadik Birodalmat.

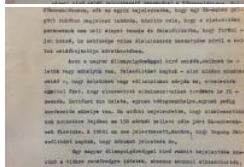
A jelentésben két további, megoldatlan panaszról tett említést a konzul. Az egyik esetben egy zsidó nem tudott pénzt felvenni, mivel zár alá helyezték a zsidó betéteket, egy másik nőt pedig kitétek az utcára a lakásából, mert a főbérlet szerint „nem lehet kívánni a többi lakótól, hogy vele továbbra is egy fedél alatt éljenek.” A magyar állampolgárok panasza alapján jól látható, hogy milyen nehézségekkel kellett szembenéznük a pogrom alatt és után. Habár, mint említettem, a külföldi zsidókkal szemben a német hatóságok nem léptek fel ellenségesen, ők sem mentesítették a zsidóságot kollektívan érintő intézkedések következményei alól, és a zsidóellenes közhangulat ellenük is irányult.

A beszámoló Adolf Wagner meglehetősen vehemens szónoklatával zárul, amelyben a Gauleiter magyarázatot kívánt adni a német vezetés és a lakosság egy részének reakciójára: „a német nép nem képes mindig hallgatni, és készen áll a cselekvésre, mert gondoskodni kell arról, hogy ilyen merényletekből ne csináljanak iskolát. Egy forradalom sem olyan nagyvonalú ellenségeivel szemben, mint a német nemzetiszocializmus, amely egyetlen zsidót sem lővetett agyon. De most vége szakad a türelemnek.” A müncheni konzul a magyar zsidók mellett fontosnak tartotta tehát, hogy ismertesse a német vezetés álláspontját is. A szerző igyekezett minél ténszerűbb tájékoztatást nyújtani az eseményekről, anélkül, hogy saját szubjektív véleményét kinyilvánította volna.

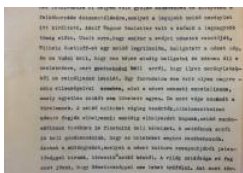
4. Szabó György konzul jelentése

[17]

[18]

[19]

[Tovább a galéria oldalára](#) [20]

1938. november 12.

Jelzet: MNL OL K 63 21–1938–4–3980. – Gépelt eredeti, aláírással.

A kölni jelentés

A Kölnből érkezett jelentésben [popup title="Sziklay Béla" format="Default click" activate="click" close text="Sziklay Béla (1885–?): diplomata. 1934 és 1939 között a kölni Tiszteletbeli főkonzulátus vezetője. 1939 júliusától a második világháború végéig a közjogi és szerződési osztály, majd a számjelosztály, végül a politikai osztály tisztviselője volt."] konzul adott hírt a zsidóellenes atrocitásokról a külügyminiszternek. Kölnben is hasonló zsidóellenes akciók folytak le, mint Németország más pontjain. Sziklay részletesen kitért arra is, hogy nem zsidó boltokat is megrongáltak, ugyanis nem tudták, hogy azok „árja” tulajdonban vannak. A pusztítás kárvallottjai között egy magyar állampolgárságú zsidó személy is szerepelt, aki jelentős anyagi kárt szenvedett el a kristályéjszaka során. A konzul leírta, hogy az illető „egy zsidó nyelvű és zsidó iskolák céljaira szolgáló könyveket, valamint zsidó imaruhákat árusító kereskedés tulajdonosa. Nevezett a konzulátusra sietvén, bejelentette, hogy üzletébe behatoltak, a könyvállványokat feldöntötték, a könyveket szétdobálták, minélfogva az új könyvek jelentékeny sérülést szenvedtek úgy, hogy azokat mint újakat nem lehet eladni.” A konzul arról is tájékoztatta a külügyminisztert, hogy azonnal felhívta a rendőrfőnököt, akinek távollétében a helyettesével beszélt a magyar állampolgárságú családok és azok vagyoni védelme ügyében. Végül kihangsúlyozta, hogy az említett eseten kívül más magyar állampolgárságú zsidót tudomása szerint nem érintett a pusztítás.

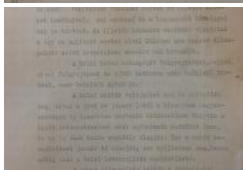
A pogrom során keletkezett károkat – írta a konzul –, a németországi zsidók fogják megtéríteni. Kiemelte, hogy az idegen állampolgárságú zsidókra ez a kötelezettség nem vonatkozik, továbbá valószínűnek tartotta, hogy a külföldi és a német zsidók egyaránt élni fognak a menekülés lehetőségével: „A német állampolgár zsidók a rombolásból származó káraikat még ebben az esetben is sajátjukból tartoznak fedezni, ha biztosítva lennének, mivel a vonatkozó intézkedések szerint a biztosítási összegek az állam javára esnek. Ez idegen állampolgárságú zsidókra nem vonatkozik, azok az egy milliárd márka büntetési összeg fizetése alól is mentesek. Kétségtelen, hogy Németországban rövid időn belül külföldi zsidó nem lesz és német zsidó is kevés fog maradni, ami egyes államokat már addig is preventív intézkedésekre sarkalt.”

A konzul kihangsúlyozta, hogy a magyar zsidók kivándorlása nem von maga után változásokat, illetve nyomatékosította, hogy a magyar zsidók aránya elenyésző a városban. Ennek oka az volt, hogy a városban mindig is ipari tevékenységet folytattak a lakosok: „Megemlítem itt, hogy a magyar zsidóknak Kölnből való távozása itteni kolonialis szempontból változást jelenteni nem fog, mivel Kölnben mindössze csak néhány magyar állampolgár zsidó család él. Ugyanis állampolgáraink közel 100%-a bányász és munkás, kik között zsidók természetesen nincsenek és sohasem is voltak.” E jelentésre sem jellemző az egyértelmű véleményformálás. Sziklay Béla is az események tényszerű leírására törekedett, illetve arra, hogy a külügyminisztert, illetve a magyar kormányt minél részletesebben tájékoztassa.

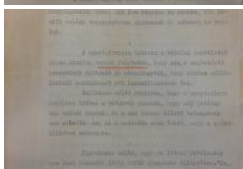
5. Sziklay Béla konzul jelentése

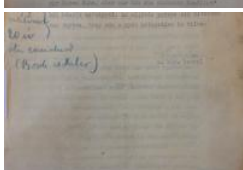
[21]

[22]

[23]

[24]

[Tovább a galéria oldalára](#) [25]

1938. november 15.

Jelzet: MNL OL K 63 21–1938–4–3980. – Gépelt eredeti, aláírással.

Összegzőként elmondható, hogy a németországi kristályéjszakának magyar vonatkozásai is voltak. Habár a német városokban nem élt jelentős számú magyar zsidó, rájuk is komoly hatással voltak rájuk az események. A jelentések csupán három város történéseiről számoltak be, azonban valószínűleg ennél jóval több magyar állampolgárságú zsidó érintette is volt a zsidóellenes atrocitásoknak Németország-szerte. A beszámolókból kiderül, hogy a konzulok felléptek a magyar zsidók védelmében. A külföldi állampolgárságú zsidók nem részesültek különleges bánásmódban a zavargások ideje alatt, csupán az azt követő károk megtérítésénél élhettek „különleges” jogaikkal. Ghyczy Jenő szavain átütött a német vezetés zsidóellenes akciójának kritikája, és minden bizonnyal mind politikailag, mind emberileg élesen elítélte az akciót. A két konzuli jelentésben azonban nem figyelhetünk meg ilyesfajta véleménynyilvánítást a pogrommal kapcsolatban, ezekben inkább a magyar zsidókat ért káreseményeken volt a hangsúly.

Címkék:

[pogrom](#) [26][kristályéjszaka](#) [27][zsidóság](#) [28][Németország](#) [29][Berlin](#) [30][Köln](#) [31][München](#) [32][jelentés](#) [33][konzulátus](#) [34][Gestapo](#) [35]

Kiadás: 17. évfolyam (2017) 3. szám

Forrás webcim: <https://www.archivnet.hu/a-kristalyejszaka-magyar-vonatkozasai>

Hivatkozások

[1] <https://www.archivnet.hu/a-kristalyejszaka-magyar-vonatkozasai>[2] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/u364/kristallnacht-damage.jpg>

[3] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/ghyczy-jeno-a-berlini-magyar-kovetseg-ideiglenes-ugyvivojenek-jelentese/berlin11.jpg>
[4] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/ghyczy-jeno-a-berlini-magyar-kovetseg-ideiglenes-ugyvivojenek-jelentese/berlin12.jpg>
[5] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/ghyczy-jeno-a-berlini-magyar-kovetseg-ideiglenes-ugyvivojenek-jelentese/berlin13.jpg>
[6] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/ghyczy-jeno-a-berlini-magyar-kovetseg-ideiglenes-ugyvivojenek-jelentese/berlin14.jpg>
[7] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/ghyczy-jeno-a-berlini-magyar-kovetseg-ideiglenes-ugyvivojenek-jelentese/berlin15.jpg>
[8] <https://www.archivnet.hu/1-ghyczy-jeno-a-berlini-magyar-kovetseg-ideiglenes-ugyvivojenek-jelentese>
[9] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/2-ghyczy-jeno-a-berlini-magyar-kovetseg-ideiglenes-ugyvivojenek-jelentese/berlin21.jpg>
[10] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/2-ghyczy-jeno-a-berlini-magyar-kovetseg-ideiglenes-ugyvivojenek-jelentese/berlin22.jpg>
[11] <https://www.archivnet.hu/2-ghyczy-jeno-a-berlini-magyar-kovetseg-ideiglenes-ugyvivojenek-jelentese>
[12] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/3-ghyczy-jeno-a-berlini-magyar-kovetseg-ideiglenes-ugyvivojenek-osszefoglalo-jelentese-az-1938-evrol/berlineves1.jpg>
[13] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/3-ghyczy-jeno-a-berlini-magyar-kovetseg-ideiglenes-ugyvivojenek-osszefoglalo-jelentese-az-1938-evrol/berlineves2.jpg>
[14] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/3-ghyczy-jeno-a-berlini-magyar-kovetseg-ideiglenes-ugyvivojenek-osszefoglalo-jelentese-az-1938-evrol/berlineves3.jpg>
[15] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/3-ghyczy-jeno-a-berlini-magyar-kovetseg-ideiglenes-ugyvivojenek-osszefoglalo-jelentese-az-1938-evrol/berlineves4.jpg>
[16] <https://www.archivnet.hu/3-ghyczy-jeno-a-berlini-magyar-kovetseg-ideiglenes-ugyvivojenek-osszefoglalo-jelentese-az-1938-evrol>
[17] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/4-szabo-gyorgy-konzul-jelentese/munchen1.jpg>
[18] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/4-szabo-gyorgy-konzul-jelentese/munchen2.jpg>
[19] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/4-szabo-gyorgy-konzul-jelentese/munchen3.jpg>
[20] <https://www.archivnet.hu/4-szabo-gyorgy-konzul-jelentese>
[21] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/5-sziklay-bela-konzul-jelentese/koln1.jpg>
[22] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/5-sziklay-bela-konzul-jelentese/koln2.jpg>
[23] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/5-sziklay-bela-konzul-jelentese/koln3.jpg>
[24] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/5-sziklay-bela-konzul-jelentese/koln4.jpg>
[25] <https://www.archivnet.hu/5-sziklay-bela-konzul-jelentese>
[26] <https://www.archivnet.hu/cimkek/pogrom>
[27] <https://www.archivnet.hu/cimkek/kristalyejszaka>
[28] <https://www.archivnet.hu/cimkek/zsidóság>
[29] <https://www.archivnet.hu/cimkek/nemetország>
[30] <https://www.archivnet.hu/cimkek/berlin>
[31] <https://www.archivnet.hu/cimkek/koln>
[32] <https://www.archivnet.hu/cimkek/munchen>
[33] <https://www.archivnet.hu/cimkek/jelentes>
[34] <https://www.archivnet.hu/cimkek/konzulatus>
[35] <https://www.archivnet.hu/cimkek/gestapo>